

Remgro

Beperk

2016
VOLHOUBARE
ONTWIKKELINGS-
VERSLAG

VOLHOUBARE ONTWIKKELINGSVERSLAG

“Die wêreld is vinnig besig om kleiner te word en dit is duidelik dat niemand voorspoedig kan wees as dit nie ook goed met sy bure gaan nie.”

(Dr Anton Rupert)

INLEIDING

Remgro se huidige waardesisteem sluit die riglyne in wat sy stigter, dr Rupert, byna 60 jaar gelede vir die suksesvolle bedryf van sake neergelê het. Hierdie riglyne sluit die volgende in:

- **Eerlikheid** – want dit duur die langste
- **Korrekttheid** – want dit skep vertroue by vriende en opponente
- **Hoflikheid** – wat waardigheid sonder hovaardigheid, en vriendelikheid sonder dienstigheid beteken
- **Diens** – in elke opsig: aan jou klant, jou medemens en jou land
- **Onderlinge steun** – sodat jy ander teen die leer van sukses kan opdruk terwyl jy self klim, want as jy ander aftrek, sal jy self val
- **Vertroue** – die geloof dat alles ten goede meewerk as elkeen sy plig doen

Remgro glo dat hierdie waardes die gees beliggaam waarin gestreef word om 'n goeie korporatiewe burger te wees. Uit bogenoemde is dit duidelik dat die drie pilare van volhoubare ontwikkeling, naamlik ekonomiese, maatskaplike en omgewingsvolhoubare praktyke, nog altyd deel van Remgro se kernwaardes was.

Remgro is ten volle daartoe verbind om sy besigheid op 'n volhoubare wyse te bestuur en die hoogste standarde van etiek en korporatiewe bestuurspraktyke te handhaaf. Terwyl korporatiewe bestuur, risikobestuur en IT-bestuur in die korporatiewe en risikobestuursverslae behandel word, verskaf die volhoubare ontwikkelingsverslag 'n beter begrip van Remgro se pogings op maatskaplike en omgewingsgebied om sy kerndoelwitte van maksimum waardeskepping oor die kort, medium en lang termyn te bereik deur op etiese wyse sake te doen. Verwys na die onderstaande tabel vir eksterne erkenning en prestasies in hierdie verband gedurende die tydperk onder oorsig.

Volhoubaarheidshoogtepunte

1

Suksesvolle deelname aan die JSE SRI-Indeks sedert die ontstaan daarvan in 2004 en insluiting in die FTSE/JSE se Verantwoordelike Beleggingsindeks

2

Volgehoue deelname aan die openbaarmakingsprojek vir koolstofuitlating (CDP)

3

Voortgesette lidmaatskap van die Etiek Instituut van Suid-Afrika

4

Verkryging van vlak 8-bydraerstatus ingevolge die BBSEB-telkaart

GESAMENTLIKE GERUSSTELLING

Verskaffing van gerusstelling	Sakeprosesse geraak deur gerusstelling	Verskaffer
Onafhanklike eksterne ouditeursverslag	Finansiële rapportering	PricewaterhouseCoopers Geïnk.
Interne ouditverslae	Risikogebaseerde keuse van ouditgebiede	Remgro se risikobestuur en interne oudit
Interne risikobestuur	Alle sleutelsakerisikogebiede	Interne bestuursoorsigte, bygestaan deur Remgro se risikobestuur en interne oudit
BBSEB-bydraerverifikasie	Breë-basis swart ekonomiese bemagtiging	Empowerdex
Eksterne berekening van koolstofvoetspoor	Koolstofvoetspoorberekening	Carbon Calculated, bygestaan deur 'n onafhanklike konsultant

EKSTERNE GERUSSTELLING

Ons erken die toenemende vereistes van beleggers en regulatoriese, asook ander riglyne, soos King III en die geïntegreerde verslagdoeningsriglyne vir eksterne gerusstelling oor gekose nie-finansiële inligting. Ons erken verder ons aanspreeklikheid teenoor ons aandeelhouders om inligting te verskaf wat relevant, akkuraat en betroubaar is. In hierdie verband moet daarop gelet word dat Remgro 'n gekombineerde gerusstellingsmodel volg wat bestuur, interne oudit, en eksterne gerusstelling (bv. verifikasie van BBSEB-telkaart en koolstofopenbaarmakingsprojek (CDP)), soos in die tabel hierbo uiteengesit, insluit. Ons glo dat hierdie metodes die nodige gerusstelling gee oor die gehalte en betroubaarheid van die inligting wat verskaf word. Die verskillende opsies en vlakke van eksterne gerusstelling wat beskikbaar is, word voortdurend herwaardeer om die pad vorentoe te bepaal sover dit eksterne gerusstelling betref.

BESTUURSBENADERING TOT VOLHOUBAARHEID

Remgro se direksie is in die finale instansie aanspreeklik vir die vertoning van die maatskappy, met inagneming daarvan dat strategie, risiko, prestasie en volhoubaarheid onafskeidelik is. In hierdie opsig het die direksie die algemene oorsig en rapportering oor volhoubaarheid aan die oudit-en-risikokomitee, ondersteun deur die maatskaplike-en-etiese komitee, gedelegeer. Die rol en funksie van hierdie komitee word in meer besonderhede hanteer in die korporatiewe bestuursverslag en die verslag van die maatskaplike-en-etiese komitee op bladsy 58 en 71 van die geïntegreerde jaarverslag onderskeidelik.

ETIEK EN NAKOMING

ETIEK

Die direksie glo dat etiese gedrag uit die toepaslike waardesisteme van die mense in diens van die maatskappy spruit, asook uit die sigbare etiese leierskap en waardegedrewe korporatiewe kultuur wat dit rig en ondersteun. Leierskap wat op etiese beginsels gegrond is, lei tot 'n kultuur van etiese en morele gedrag en die nakoming van wette, reëls, kodes en standaarde. Die direksie beskou dit dus as sy verantwoordelikheid om 'n kultuur van eerlikheid, deursigtigheid, billikheid, verant-

woordelikheid en aanspreeklikheid daar te stel en te handhaaf ten einde die maatskappy as 'n voorkeurbeleggingsvennoot te posisioneer. Dit word gerugsteun deur etiese leierskap, aangesien etiek nie gereguleer kan word nie, maar uit persoonlike oortuiging spruit.

In hierdie verband het die maatskappy 'n Etiese Kode (die kode) aanvaar wat die raamwerk vir etiese praktyke en sakegedrag verskaf wat op alle direkteure en werknemers van toepassing is. Die kode is aan alle werknemers op Remgro se intranet beskikbaar en afskrifte daarvan word aan alle nuwe werknemers gegee. Die kode, sowel as 'n formele geskenkbeleid, verskaf duidelike riglyne oor geskenke, uitnodigings of gunste wat van enige verskaffer of ander party ontvang word. Die aanbied van gunste om onregmatige kommersiële voordele te bekom, is ook streng verbode.

Die oudit-en-risikokomitee hou toesig oor die nakoming van die kode en hanteer gevalle van bedrog of onreëlmatighede. Gedurende die rapporteringstydperk was daar geen voorvalle van bedrog of onreëlmatigheid nie.

Die maatskappy het 'n **Etiese lyn** ingestel wat enige werknemer of belanghebbende in staat stel om inligting oor waargenome of vermeende onreëlmatige of onetiese gedrag in 'n vertroulike en beheerde omgewing te rapporteer. Die Etiese lyn word deur 'n onafhanklike derde party bestuur en is op 'n 24-uurgrondslag beskikbaar. In die jaar onder oorsig het die Etiese lyn geen oproepe ontvang wat verband gehou het met beweerde bestuurskendings of etiese ongerymdhede by Remgro nie. Wanneer oproepe ontvang word wat verband hou met beweerde onreëlmatighede by maatskappye waarin belê is, word sulke oproepe deur Remgro se verteenwoordigers in die direksies van daardie maatskappye na die toepaslike bestuurstrukture verwys.

Remgro Etiese Blitslyn 0800 86 4726
of e-pos ethicsline@kpmg.co.za

MEDEDINGING

Die groep ondersteun, en hou hom by, relevante mededingings- en antitrustreëls, soos dit van toepassing is in die onderskeie regsgebiede waar hy sake bedryf. Gedurende die jaar is geen navrae ontvang rakende onmededingende, antitrust- of soortgelyke gedrag wat daartoe gelei het dat boetes gehef is nie.

NAKOMING

In die jaar onder oorsig was daar geen voorvalle van wesentlike nie-nakoming van enige wette, regulasies, aanvaarbare standaarde of kodes nie en geen noemenswaardige boetes is ook gehef nie.

VERHOUDINGE MET BELANGHEBBENDES

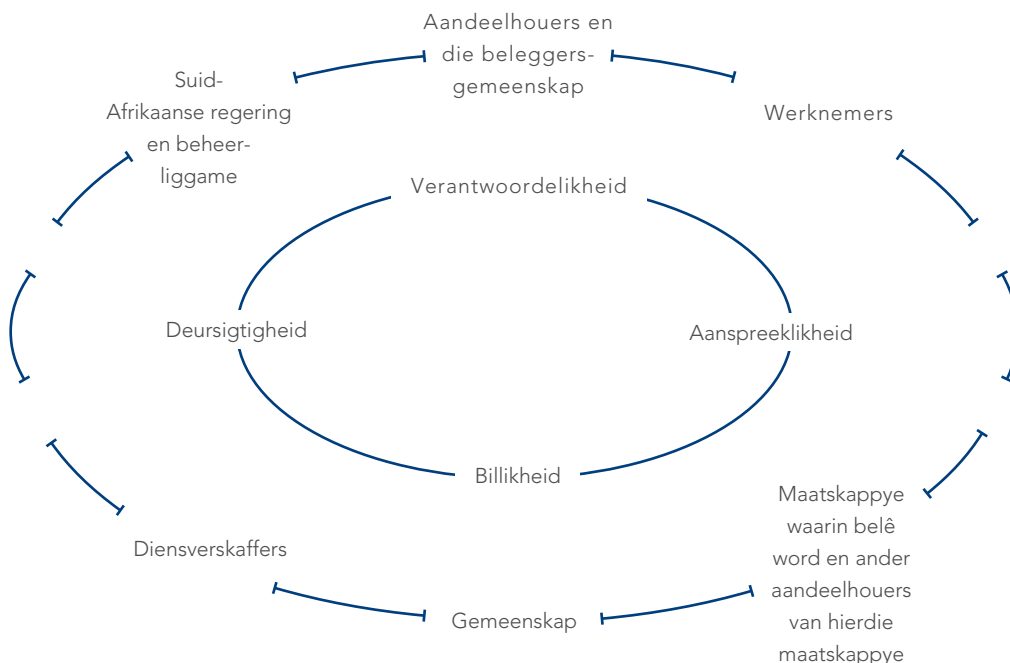
Ons verhouding met alle belanghebbendes is gegrond op die volgende waardes wat in Remgro se etiese kode verskans en daardeur ondersteun word:

- **Verantwoordelikheid** vir die bates en bedrywighede van die maatskappy
- **Aanspreeklikheid** om sy besluite en bedrywighede teenoor aandeelhouders en ander belanghebbendes te regverdig
- **Billikheid** in die beoordeling van belanghebbendes se regmatige belange
- **Deursigtigheid** in die verskaffing van inligting op 'n wyse wat belanghebbendes in staat stel om ingeligte besluite oor die maatskappy se vertoning en volhoubaarheid te maak.

Remgro se direksie is die uiteindelijke bewaarder van sy korporatiewe reputasie en verhoudinge met belanghebbendes. In hierdie verband spel 'n formele beleid Remgro se benadering en strategie ten opsigte van verhoudinge met belanghebbendes uit om te verseker dat 'n inklusiewe benadering tot korporatiewe bestuur gevolg word.

Remgro gebruik 'n wye verskeidenheid kommunikasiemetodes om te verseker dat sy kommunikasie met belanghebbendes duidelik en verstaanbaar, sowel as deursigtig, ewewig en geloofwaardig is en alle relevante feite, hetsy positief of negatief, uiteensit. Sorg word gedra dat skakeling met belanghebbendes, waar moontlik, nie slegs eenrigtingkommunikasie behels nie, maar opbouende vennootskapsgegronde betrokkenheid verteenwoordig. Dit verseker dat die regmatige verwagtinge van alle belanghebbendes, sover moontlik, geïdentifiseer en hanteer word.

Remgro, soos ander organisasies, het op verskeie maniere 'n ekonomiese impak op belangegroepes, onder andere deur die voortbring en verspreiding van waarde, die skep van werkgeleenthede, billike en mededingende vergoeding aan werknemers, asook korporatiewe maatskaplike besteding. Ons bestuur hierdie prosesse deurlopend en kommunikeer met belangegroepes oor kwessies wat hulle raak, soos elders in hierdie verslag berig word.

AANDEELHOUSERS EN DIE BELEGGERSGEMEENSAP

Remgro se hoofdoelwit is om waardeskepping en volhoubare groei te maksimeer en in hierdie verband word besondere moeite gedoen om te verseker dat alle aandeelhouers of aandeelhouersklasse regverdig behandel word. Spesiale sorg word gedra om minderheidsaandeelhouers teen optrede deur, of in die belang van, die hoofaandeelhouer te beskerm wat tot hul nadeel mag wees. In hierdie verband tree die hoof onafhanklike direkteur op as voorsitter van vergaderings in omstandighede waar die onafhanklikheid van die bestaande voorsitter potensieel teenstrydig mag wees.

Kommunikasie met beleggers is op die beginsels van tydige, ewewigtige, duidelike en deursigtige inligting gegrond. In hierdie opsig het die beleggersgemeenskap toegang tot dieselfde inligting waarvoor Remgro se aandeelhouers beskik. Duidelike protokolle bestaan wat die aard, omvang en frekwensie van kommunikasie met beleggers reël. Aandeelhouers en die beleggersgemeenskap word aangemoedig om Remgro se algemene vergaderings by te woon, waar aktuele sake openlik bespreek word. Verdere interaksie met institusionele beleggers vind twee keer per jaar by die inbel-aanbieding van tussen- en finale resultate plaas, waar vrae aan die hoofuitvoerende beampte en hoof finansiële beampte gestel kan word. Die beleggersgemeenskap is ook welkom om direk met senior bestuur te skakel.

Die mees onlangse, asook historiese, finansiële en ander inligting word op die maatskappy se webwerf by www.remgro.com gepubliseer.

WERKNEMERS

Vir Remgro om sy hoofdoelwitte te bereik, is dit noodsaaklik om werknemers van gehalte te werf en te behou. Ons werknemers word billik behandel en mededingend vergoed en Remgro streef daarna om aan alle werknemers die geleentheid te bied om hul potensiaal te verwesenlik. Tydens korporatiewe aksies word spesiaal daarna omgesien dat werknemers wat aan die Remgro Ekwiteitsvereffende Aandeelgroei-reg-skema deelneem, nie gunstiger as gewone aandeelhouers behandel word nie.

Omdat Remgro 'n beleggingshouermaatskappy met 'n klein personeel op hoofkantoorvlak is, geskied kommunikasie met werknemers informeel by wyse van onder andere e-posboodskappe, die interne intranet, Remgro se webwerf, inligtingsessies en kennisgewingborde. Daar word seker gemaak dat alle kommunikasie met aandeelhouers ook aan werknemers oorgedra word.

MAATSKAPPYE WAARIN BELÊ WORD EN ANDER AANDEELHOUSERS VAN HIERDIE MAATSKAPPYE

Remgro se prestasie is direk gekoppel aan die vertonings van die onderliggende maatskappye waarin belê word en daarom word kommunikasie met hierdie ondernemings en mede-aandeelhouers as baie belangrik beskou. Verhoudinge met maatskappye waarin belê is, word hoofsaaklik deur direksieverteenwoordiging bestuur, met direkteure of senior bestuur van Remgro wat as nie-uitvoerende direkteure in die direksies van hierdie maatskappye dien. Hierdie verteenwoordigers het tydens direksievergaderings interaksie met die direkteure en senior bestuur van die maatskappye waarin belê word en, indien nodig, word verteenwoordigers van hierdie maatskappye aangemoedig om Remgro se senior bestuur te ontmoet vir besprekings oor hul besighede. Alle transaksies met mede-aandeelhouers in maatskappye waarin belê is, word op 'n billike wyse hanteer en in ooreenstemming met die onderliggende aandeelhouersooreenkomste. Remgro streef daarna om waarde tot hierdie beleggings toe te voeg.

GEMEENSAP

Korporatiewe burgerskap, die verbintenis van 'n onderneming om tot volhoubare ekonomiese ontwikkeling by te dra, onderskryf die beginsel dat geen besigheid in isolasie bestaan nie, maar onmiskenbaar deel is van die omgewing waarin sake gedoen word.

In sy verhouding met die gemeenskap streef Remgro daarna om 'n waardevenoot te wees en daarom val die klem van sy gemeenskapsbetrokkenheid op armoedebekamping en investering in jongmense uit benadeelde gemeenskappe in die geloof dat sulke beleggings tot ver in die toekoms goeie dividende sal lewer. Remgro se korporatiewe maatskaplike beleggingsinisiatiewe word in meer besonderhede op bladsy 8 tot 11 bespreek.

LEWERANSIERS EN DIENSVERSKAFFERS

Remgro glo daaraan om langtermyn-vennootskappe met diensverskaffers aan te gaan wat op onderlinge vertroue en respek gegrond is. Verskeie maatstawwe speel 'n rol in die keuse van geskikte diensverskaffers, waaronder voldoening aan gehaltestandaarde (indien van toepassing), bestendigheid en 'n bewese rekord van die organisasie en sy ondersteuningsnetwerk.

Aangesien Remgro 'n beleggingshouermaatskappy is, word sy kostestruktuur deurgaans met dié van effektrusts vergelyk om te verseker dat aandeelhouers nie benadeel word nie. As deel van die proses om korporatiewe koste te bestuur, word goeie verhoudinge met diensverskaffers gehandhaaf.

SUID-AFRIKAANSE REGERING EN BEHEERLIGGAME

'n Oop en eerlike verhouding word met die regering en relevante beheerliggame gehandhaaf. In hierdie verband geskied kommunikasie op 'n *ad hoc*-grondslag soos die behoefte ontstaan en dit vind gewoonlik in die vorm van formele vergaderings plaas. Beheerliggame, soos die Nasionale Tesourie, die Suid-Afrikaanse Reserwebank (SARB) en die JSE Beperk, word op hoogte gehou van korporatiewe aksies in ooreenstemming met alle toepaslike wette en regulasies. Vergaderings met die SARB vind jaarliks plaas om hulle in te lig oor Remgro se buitelandse bedrywighede.

BREË-BASIS SWART EKONOMIESE BEMAGTIGING (BBSEB)

INLEIDING

Die direksie glo dat BBSEB 'n maatskaplike, politieke en ekonomiese noodsaaklikheid is en daarom word die inisiatiewe van die maatskappy se filiale, geassosieerdes en gesamentlike ondernemings in hierdie verband ondersteun en aangemoedig. In die mate waarin Remgro se filiale, gesamentlike ondernemings en geassosieerdes BBSEB implementeer, het Remgro se aandeelhouders in effek deel aan hierdie BBSEB-inisiatiewe en die koste en voordele daaraan verbonde.

Remgro meet sy BBSEB-status teen die generiese telkaartmaatstawwe van die Departement van Handel en Nywerheid. Volgens die jongste beoordeling van Remgro se BBSEB-status, wat in Julie 2016 gedoen is, het Remgro 'n telling van 55.11 behaal en daardeur sy vlak 8-bydraerstatus verkry. Die besonderhede van die beoordeling word volledig in Figuur 1 uiteengesit en sluit die BBSEB-inisiatiewe van Remgro se vernaamste onafhanklike bedryfsfiliale, RCL Foods en Wispeco, in.

Daar moet gelet word daarop dat die kodesistiem (BBSEB-punte) deur die Departement van Handel en Nywerheid gewysig is – die wysigings, wat op 11 Oktober 2014 in werking getree het, verander aansienlik die wyse waarop 'n firma se BBSEB-status (of vlak) bepaal word, aangesien die aantal BBSEB-punte wat vereis word om 'n sekere BBSEB-vlak te behaal, verhoog is. Hierdie wysigings het Remgro se BBSEB-status en beoordeling in die 2016-verslagjaar wesentlik beïnvloed. As Remgro teen dieselfde telbord as die vorige jaar gemeet sou word, sou die 55.11 punte 'n vlak 5 wees, wat dieselfde is as wat in 2015 behaal is.

EKWITEITSEIENAARSKAP

Die verifiëring van BBSEB-eienaarskap word gereël deur die praktykkodes met betrekking tot BBSEB (die kode), wat op 9 Februarie 2007 ingevolge Artikel 9(1) van die Wet op Breë-Basis Swart Ekonomiese Bemagtiging (Nr. 53 van 2003) geproklameer is. Die metode wat vir die verifiëring en sertifisering van Remgro se bydraes tot BBSEB-eienaarskap gebruik word, is ingevolge die bepalinge van Kode-reeks 100, Standpunt 102 – erkenning van die verkoop van bates, ontleen.

Daar moet op gelet word dat, bykomend tot bogenoemde, swart eienaarskap ook ingesluit is in die aandeelhoudings wat institusionele beleggers in Remgro hou (verwys na bladsy 112 van die geïntegreerde jaarverslag waar Remgro se belangrikste aandeelhouders aangedui word). Aangesien besonderhede oor die uiteindelijke begunstigdes van hierdie aandeelhoudings nie gereedelik volgens ras en geslag beskikbaar is nie, is dit nie gekwantifiseer nie.

Hoewel Remgro se BBSEB-telkaart die inisiatiewe van RCL Foods en Wispeco insluit, verwys die bespreking hieronder oor die ander elemente van die generiese telkaartmaatstawwe slegs na die bedrywighede by Remgro se hoofkantoor op Stellenbosch. Vir meer besonderhede oor die

Figuur 1

BBSEB-TELKAART

Element	Aanwyser	Gewig	Telling
Ekwiteitseienaarskap	Persentasie-aandeel in ekonomiese voordele	25	11.79
Bestuur en kontrole	Persentasie swart persone in uitvoerende bestuur en/of uitvoerende direksiekomitees	19	5.27
Vaardigheidsontwikkeling	Vaardigheidsontwikkelingspandering in verhouding tot die totale betaalstaat	20	10.57
Onderneming- en verskafferontwikkeling	Aankope van bemagtigde ondernemings in swart besit as 'n gedeelte van totale bates, sowel as die gemiddelde waarde van bydraes ten opsigte van verskaffer- en ondernemingsontwikkeling as 'n persentasie van na-belaste wins	40	22.48
Sosio-ekonomiese ontwikkeling	Korporatiewe maatskaplike belegging tot voordeel van swart persone	5	5.00
Totale telling		109	55.11

BBSEB-inisiatiewe by maatskappye waarin belê is, verwys na die afdeling "BBSEB by maatskappye waarin belê is" hieronder.

BESTUURSBEHEER

Remgro se direksie is saamgestel op 'n wyse wat verseker dat die gesamentlike vaardighede en ervaring van direkteure geskik is om sy verantwoordelikhede na te kom en die groep se doelwitte te bereik. Die direksie het die afgelope jare aansienlik getransformeer, met vyf van die elf nie-uitvoerende direkteure (45%) wat tans swart is. Op bestuursraadvlak is een uit die vyf lede swart.

GELYKE INDIENSNEMING

Gelyke indiensneming is Remgro se grootste transformasie-uitdaging. 'n Jaarlikse arbeidsplan waarin Remgro se transformasiedoelwitte uiteengesit word, word aan die Departement van Arbeid voorgelê. Hoewel pogings aangewend word om die maatskappy se swart verteenwoordiging op bestuursvlak te verbeter, bly die lae personeelomset en geringe organiese groei, beperkende faktore. Meer besonderhede oor gelyke indiensneming word op bladsy 7 aangebied.

Remgro se opgesomde gelyke indiensnemingsverslag, soos op 31 Augustus 2016, word in Figuur 2 aangebied en sit die verspreiding van heeltydse werknemers volgens ras en per beroepsvlak uiteen.

VAARDIGHEIDSONTWIKKELING

Remgro voldoen aan die vereistes van die Wet op Vaardighedsontwikkeling ingevolge waarvan 'n vaste persentasie van die betaalstaats as 'n opleidingsheffing aan die Suid-Afrikaanse Inkomstediens betaal word. 'n Jaarlikse verslag van alle opleiding wat in die maatskappy plaasgevind het, word ook aan die relevante SETA voorgelê.

Figuur 2

OPGESOMDE GELYKE INDIENSNEMINGSVERSLAG (soos op 31 Augustus 2016)

Beroepsvlakke	Mans				Vroue				Buitelanders		
	S	B	I	W	S	B	I	W	Mans	Vroue	Totaal
Topbestuur	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0	5
Senior bestuur	1	2	0	13	0	0	0	4	0	0	20
Professioneel gekwalifiseerde en ervare spesialiste, asook middelvlakbestuur	0	0	2	18	1	1	0	8	0	0	30
Opgeleide tegniese en akademies gekwalifiseerde werkers, junior bestuur, toesighouers, voormanne en superintendente	3	8	1	11	0	8	1	28	0	0	60
Halfgeskoold, met diskresionêre besluitneming	18	22	0	1	7	9	0	0	0	0	57
Ongeskoold, met gespesifiseerde besluitneming	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal heeltyds	22	33	3	47	8	18	1	40	0	0	172
Deeltydse werknemers	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groottotaal	22	33	3	47	8	18	1	40	0	0	172

S = Swart B = Bruin I = Indiër W = Wit

VOORKEURVERKRYGING

Aangesien Remgro nie 'n bedryfsmaatskappy is nie, is die verkrygingsfunksie baie klein en word die verkrygingsprofiel deur 'n hoë dienskomponent gekenmerk eerder as deur materiaal aankope. Remgro koop meer as die helfte van sy goedere en dienste van BBSEB-geakkrediteerde handelaars. 'n Verbetering van die voorkeurverkrygingstelling bly 'n fokusgebied vir Remgro.

ONDERNEMINGS- EN SOSIO-EKONOMIESE ONTWIKKELING

'n Aansienlike hoeveelheid tyd en hulpbronne word intern gespandeer aan besigheidsontwikkeling en korporatiewe maatskaplike beleggingsinisiatiewe. Meer besonderhede oor die maatskappy se korporatiewe maatskaplike inisiatiewe word op bladsy 8 verskaf.

BBSEB BY MAATSKAPPYE WAARIN BELÊ IS

Remgro monitor en dra by tot die BBSEB-vertoning van die maatskappye waarin belê is deur sy direksieverteenwoordiging en deelname en fasilitering van korporatiewe aksies by hierdie maatskappye. Die BBSEB-status van Remgro se maatskappye waarin belê is, word in meer besonderhede behandel in die "beleggingsoorsig"-afdeling op bladsy 32 van die geïntegreerde jaarverslag.

Verdere inligting rakende die BBSEB-status van Remgro se bedryfsfiliale word behandel in die afdeling wat handel oor "volhoubaarheid by bedryfsfiliale" op bladsy 11.

ONS MENSE

WERKNEMERSAMESTELLING

Remgro glo dat die gehalte van sy personeel 'n belangrike volhoubare voordeel bied. As 'n beleggingshouermaatskappy het hy 'n klein personeelkorps, wat op 30 Junie 2016 uit 170 werknemers (2015: 174 werknemers) bestaan het. Verwys na Figuur 3 waar meer besonderhede oor die samestelling van ons personeel, volgens ras, geslag en ouderdom, aangebied word.

In die jaar onder oorsig was Remgro se personeelomset 5.3% teenoor 6.4% in die vergelykende jaar tot 30 Junie 2015. Die omsetysfers is bereken deur die totale aantal werknemers op jaareinde te gebruik. Deur slegs bedankings (dus vermybare werknemeromset) in aanmerking te neem, verminder bogenoemde syfers na 1.2% vir 2016 en 2.9% vir 2015.

WERWING- EN KEURINGBELEID

Om te verseker dat Remgro 'n voorkeurbeleggingsvenoot bly, is dit belangrik dat werknemers van die hoogste gehalte gewerf, gekies en behou word. In hierdie verband sal die maatskappy te alle tye probeer om die beste kandidaat in 'n pos aan te stel. Remgro glo dat alle persone op gelyke indiensnemingsgeleenthede geregtig is en daarom word geen diskriminasie teenoor werknemers of aansoekers op grond van geslag, ras, geloof of ander redes toegelaat nie.

GELYKE INDIENSNEMING

Remgro onderskryf die beginsels van die Wet op Gelyke Indiensneming en in hierdie verband streef hy deur sy gelyke indiensnemingsbeleid daarna om gelyke geleenthede aan alle

werknemers te bied en om geskikte individue te identifiseer, te ontwikkel en te vergoed in ooreenstemming met hul prestasie, toewyding en lojaliteit. Spesiale aandag word aan groepe gegee wat vanweë historiese redes hulself in 'n minder bevoorregte posisie mag bevind.

WERKNEMERSVERGOEDING

Ons doelwit is om werknemers billik, mededingend en volgens hul vermoë, vaardighede, verantwoordelikheid en prestasievlakke te vergoed. Die vlak van salarisse wat betaal word, is een van verskeie aspekte van ons strategie om mense van gehalte te behou, te motiveer en, waar nodig, te werf. Daarby bied Remgro ook aan sy personeel 'n stimulerende werkomgewing. Remgro het 'n formele vergoedingsbeleid wat die vergoedingsbenadering met betrekking tot direkteure en bestuursraadslede uiteensit. Verwys na die vergoedingsverslag op bladsy 82 van die geïntegreerde jaarverslag waar Remgro se vergoedingsbenadering volledig bespreek word.

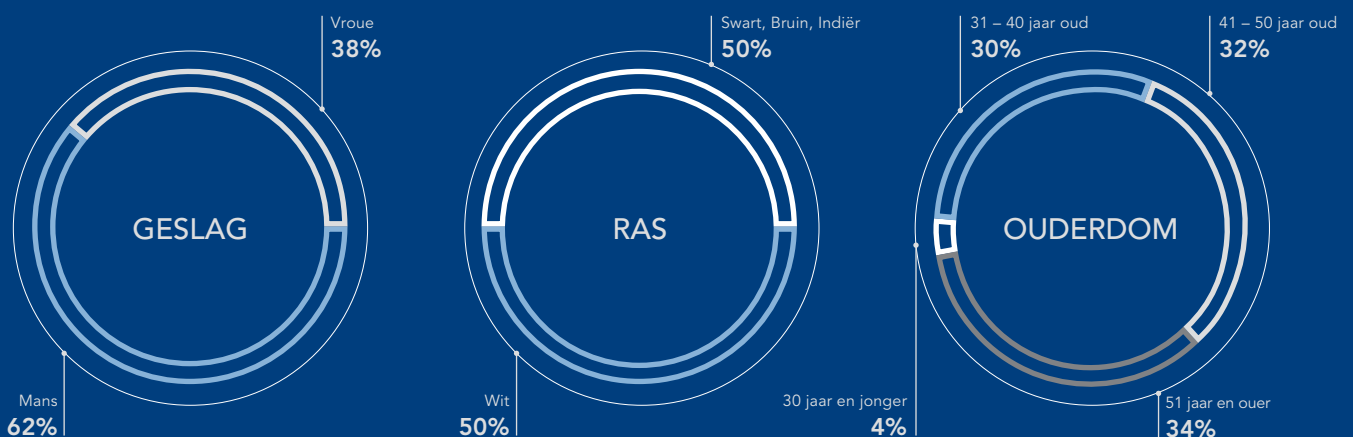
Remgro bied aan sy werknemers aftreevoordele in die vorm van 'n omskrewevoordeelfonds (geslote) en omskrewed-bydraefonds wat onafhanklik van die maatskappy se finansies geadminestrer word. Daarby word ook mediese versekering en studiehulp aan werknemers gebied.

OPLEIDING EN VAARDIGHEIDSONTWIKKELING

Die hoofdoel van opleiding is om werknemers sodanig toe te rus dat hulle hul volle potensiaal kan verwesenlik tot voordeel van die maatskappy en hulself. Aangesien Remgro, as beleggingshouermaatskappy, oor 'n hoogs gespesialiseerde arbeidsmag beskik, word geen voorgeskrewe opleidingsprogramme aanbeveel nie. Individue word egter aangemoedig

Figuur 3

SAMESTELLING VAN WERKNEMERS (soos op 30 Junie 2016)

om opleidingskursusse by te woon wat hulle beter kan toerus om hul werk te doen. Die afgelope paar jaar is verskeie werkwinkels en opleidingsessies oor King III, die Maatskappywet en die Kompetisiewet gehou om te verseker dat direkteure en bestuur toegerus is om gesonde korporatiewe bestuurspraktyke te implementeer en toe te pas op alle vlakke waar hulle betrokke is.

GESONDHEID EN VEILIGHEID

Die maatskappy het 'n gesondheids-en-veiligheidskomitee wat saamgestel is ingevolge die Wet op Beroepsgesondheid en Veiligheid. Die komitee is 'n subkomitee van die risiko-en-IT-bestuurskomitee en verseker dat die maatskappy 'n veilige, gesonde en risikovrye omgewing vir sy personeel en besoekers bied en sien toe dat beheermaatreëls om risiko's te beperk doeltreffend is en toegepas word.

MIV/VIGS

Uit 'n beleggingshouermaatskappy se perspektief bestaan die risiko verbonde aan MIV/vigs uit twee elemente, naamlik:

GROEPRISIKO

Gegewe die potensiële uitwerking van MIV/vigs op markte, menslike kapitaal, die koste van indiensneming en die bedryfsprosesse van ondernemings waarin belê is, word hierdie risiko bestuur binne die strukture van die onderskeie maatskappye waarin belê word. Die vordering van hierdie beleid en strategieë word aan die hand van bestepraktyk-standaarde gemonitor. Meer inligting rakende die bestuur van MIV/vigs by Remgro se bedryfsfiliale word op bladsy 11 van die verslag verskaf.

MAATSKAPPYRISIKO

Remgro het 'n formele MIV/vigs-beleid en is verbind tot daadwerklike stappe om die pandemie, en die besigheidsrisiko's daaraan verbonde, te bestuur. Die beleid maak onder andere vir die volgende voorsiening:

- Dat alle wetlike verpligtinge met betrekking tot MIV/vigs nagekom word
- Dat daar op geen wyse teen werknemers of potensiële werknemers gediskrimineer word op grond van hul MIV-status nie
- Dat inligting oor die MIV-status van werknemers streng vertroulik gehanteer word
- Dat algemene maatreëls ingestel en bestuur word om toevallige besmetting te voorkom

Die Remedi Mediese Hulpskema, waaraan die meeste Remgro-personeel behoort, beskik oor 'n bestuursplan vir MIV/vigs waaraan werknemers volgens hul keuse deelneem.

BELEGGING IN DIE GEMEENSAP

Remgro se korporatiewe maatskaplike bestedingsinisiatiewe en skenkingsprogram dek 'n breë spektrum van die gemeenskap en kan in die volgende kategorieë opgesom word:

- Gemeenskapsontwikkeling
- Kulturele ontwikkeling
- Entrepreneurskap, opleiding en opvoeding
- Omgewing
- Gesondheidsorg
- Sportontwikkeling

Remgro probeer om 'n korporatiewe maatskaplike besteding van 2.5% van sy jaarlikse netto oorskot kontantvloei te handhaaf. In hierdie opsig is daar 'n amptelike donasiekomitee wat gereeld vergader om verdienstelike instansies te oorweeg en skenkings goed te keur. Skenkings aan kwalifiserende instansies word op 'n jaarlikse grondslag vir 'n spesifieke tydperk gemaak en hoewel bydraes oor 'n taamlik breë spektrum strek, is daar twee ooglopende uitsonderings: politieke partye en godsdienstige instellings. Hoewel die maatskappy sy werknemers se reg respekteer om volgens keuse by hierdie instansies betrokke te raak, oefen hyself nie 'n keuse uit nie.

Gedurende die jaar onder oorsig het Remgro se korporatiewe maatskaplike besteding R24 miljoen bedra (2015: R18 miljoen), soos in die onderstaande tabel uiteengesit.

Opsomming van korporatiewe maatskaplike besteding	Jaar 30 Junie 2016 R miljoen	Jaar 30 Junie 2015 R miljoen
Gemeenskapsontwikkeling	6	6
Kulturele ontwikkeling	3	2
Entrepreneurskap, opleiding en opvoeding	10	6
Omgewing	2	1
Gesondheidsorg	2	1
Sportontwikkeling	1	2
	24	18

Die vernaamste inisiatiewe waarby Remgro in die jaar onder oorsig betrokke was, sluit die volgende in:

GEMEENSAPONTWIKKELING

Versterk ons Samelewing (SOS) – is deur Remgro, saam met die Groter Stellenbosch Ontwikkelingstrust, gestig om die vermoë van 'n gekose groep liefdadigheidsorganisasies in die omgewing te versterk. Die meeste gemeenskapsinstellings het nie 'n gebrek aan leierskap of entoesiasme nie, maar gaan dikwels mank aan diestrukturele vermoë om deur te breek en hul volle potensiaal te verwesenlik.

Die SOS-inisiatief beoog om die gaping tussen belanghebbende sakeondernemings en liefdadigheidsorganisasies te oorbrug en die begunstigdes met befondsing, kundigheid, menslike verhoudinge, stelsels, bestuur en regs-kwessies by te staan. 'n Baie positiewe gevolg van die SOS-program is die gevoel wat deelnemers ervaar dat hulle iewers tuishoort en na waarde geskat word.

Gedurende die afgelope jaar het SOS sewe organisasies gehelp om inkomste te bekom uit gemeenskapsondernemings-produkte/-projekte/-dienste. Remgro het hierdie organisasies gehelp deur formele sakeontwikkelingsopleiding aan hulle te verskaf en leiding te gee om inkomste-genererende besighede op die been te bring.

Ikamva Labantu – hierdie breëbasis-gemeenskapsorganisasie voorsien in die behoeftes van brandarm mense in armoedige woongebiede van Kaapstad. Dit volg 'n holistiese benadering ten opsigte van die ontwikkeling van arm gemeenskappe en aandag word veral aan wees- en kwesbare kinders, kleintydse ontwikkeling, die behoeftes van bejaardes, asook gesondheid en welsyn gegee. Die afgelope 16 jaar het Ikamva se vennootskap met Remgro 'n beduidende impak op kwesbare gemeenskappe gehad. Nie net dienste en ontwikkeling is aan hulle verskaf nie, maar ook hoop. Remgro se bydrae help om die enjin te versterk wat stukrag aan die organisasie se inisiatiewe en projekte gee.

Stellenbosch-Gemeenskapsontwikkelingsprogram (SGOP) – hierdie inisiatief is gesetel in Kayamandi, 'n woongebied aan die buitewyke van Stellenbosch, waar die meeste van die inwoners in informele nedersettings en in uiterste armoede leef. SGOP se hoofdoel is om wanvoeding te bekamp en sodoende armoede onder begunstigdes te verlig. Kos word daagliks aan sowat 2 000 hoëskool-, laerskool- en voorskoolse kinders verskaf. Tuisbesoeke word aan hierdie kinders se ouers gebring en, na gelang van hulle omstandighede, word die moeders en vaders in 'n sesmaande-intervensieprogram geplaas waartydens hulle 'n maandelikse kospakkie en weekliks brood en melk ontvang, asook geleer word hoe om groentetuine te verbou. Nagenoeg 100 werklose ouers is hierdie jaar bygestaan.

Stellenbosch Voedingsaksie – 'n onlangse studie het aangedui dat 28% van die plaaslike bevolking nie voedselsekerheid het nie. Voedingsaksie sien om na hierdie nood deur sowat 9 000 maaltye en 1 300 kospakkies per week aan 5 000 behoefte persone by 40 voedingspunte te verskaf. Ondersteuning word ook aan 27 ander organisasies, soos die Nagskuiling, Jeuguitreik, klinieke, verskeie crèches, nasorgsentrusse en skole, gegee. Stellenbosch Rampbestuur is tydens verskeie brande in die jaar onder oorsig ondersteun.

Kinderwelsyn Suid-Afrika (Stellenbosch) – beskerm, beveilig en bevorder die belange van kinders en hul gesinne. Deur die verskaffing van professionele maatskaplike dienste word na die maatskaplike behoeftes van individue en gesinne omgesien. Gemeenskappe word bemaagtig deur programme en

ontwikkelingsprojekte wat kapasiteit bou. Sowat 1 600 jeugdige was betrokke by programme wat gefokus het op waardes, groepsdruk en dwelmmisbruik, terwyl 35 vrywilligers opleiding ontvang het om kinders en gesinne by te staan.

KULTURELE ONTWIKKELING

Veldorkesstigting – het meer as 48 veldorkesprogramme landwyd, waardeur sowat 6 742 jongmense tussen die ouderdom van sewe en 21 bereik word. Dit skep lewensinspirerende geleenthede vir die jeug deur die dissipline en kreatiwiteit van musiek en beweging. Komende uit armoedige omstandighede, word die jongmense nie alleen musiek en beweging geleer nie, maar ook selfvertroue en sosiale vaardighede. Dit loop uit op leierskapsopleiding wat hulle die volwasse lewe indra.

Die Cape Whaler-veldorkes, wat deur Remgro geborg word, tree in een van die mees stabiele omgewings van die stigting op en geniet die ondersteuning van verskeie skole in Stellenbosch en Macassar, wat as vergaderplekke vir repetisies gebruik word.

ENTREPRENEURSKAP, OPLEIDING EN OPVOEDING

TSiBA – is in 2004 gestig met die visie om 'n vonk vir loopbaanontwikkeling te verskaf en help die studente van hierdie unieke private sakeskool wat andersins nie toegang tot hoër onderwys kan kry nie, om hul volwasse lewe met 'n voorsprong te begin. Dit word moontlik gemaak deur aan opkomende leiers die geleentheid te bied om hoëgraadse, geakkrediteerde akademiese kursusse te volg wat op die ontwikkeling van entrepreneurskap en leierskap ingestel is. TSiBA integreer persoonlike ontwikkeling met sakeopleiding en verskaf 'n groot verskeidenheid leerleenthede deur gekoördineerde internskappe, mentorskappe, asook leierskap-, entrepreneurskaps- en loopbaanbestuursprogramme wat die kern van die graadaanbod vorm. TSiBA het 487 studente in totaal.

SciMathUS – sedert die ontstaan daarvan 15 jaar gelede het meer as 1 100 studente hierdie oorbruggingsprogram van die Universiteit Stellenbosch suksesvol voltooi, van wie sowat 75% vir voorgraadse studies op Stellenbosch en ander instelling vir hoër onderwys geregistreer het. Die hoofdoel van die program is om studente van opvoedkundig benadeelde gemeenskappe te help om toegang tot hoofstroom tersiêre onderwys te verkry en hulle verder in fisiese en toegepaste wetenskap, ingenieurswese, mediese en gesondheidswetenskappe en ekonomiese en bestuurswetenskappe te bekwaam.

Columba Leadership – bied leierskapsopleiding by skole aan met die doel om verantwoordelike leierskap onder die Suid-Afrikaanse jeug te bevorder en sodoende aktiewe burgers, met 'n sterk maatskaplike en omgewingsbewussyn, op te lewer wat deur diensbaarheid leiding kan gee. Deur jongmense in hulself te laat glo, en aan hulle 'n raamwerk van waardes te gee, word die potensiaal ontsluit om positiewe maatskaplike verandering teweeg te bring.

Thuthuka-Beursfonds – die hoofdoel van hierdie fonds is om die aantal geoktrooieerde rekenmeesters (GR'e) in die land te verhoog; om die GR-handelsmerk as 'n gesogte loopbaan te bemark; om die demografie van die profesie in ooreenstemming met die demografiese profiel van die land te bring en om jaarliks sowat 300 swart en bruin studente by SAIOR (Suid-Afrikaanse Instituut vir Geoktrooieerde Rekenmeesters)-geakkrediteerde universiteite te plaas en te ondersteun. Deur hierdie transformasie- en vaardigheidsontwikkelingsinisiatief wil Thuthuka 'n bydrae lewer om die land se ekonomie te versterk.

Helpmekaar-Beursfonds – vir bykans 100 jaar reeds is hierdie fonds betrokke by die verskaffing van finansiële hulp aan Afrikaanssprekende studente van alle bevolkingsgroepe om aan instellinge van hoër onderrig te studeer. In baie gevalle bestaan geldelike hulp uit 'n lening- sowel as 'n beurskomponent en word daar ruim tyd aan studente gegee om na afloop van hulle studies hul lenings terug te betaal. Die fonds, een van min wat vir die volledige finansiële behoefte van studente voorsiening maak, word aangedryf deur die geloof dat 'n belegging in die talente en vermoë van ons jeug die mees effektiewe manier is om die toekoms positief te beïnvloed en te verseker dat die geleenthede wat deur opleiding geskep word 'n bydrae lewer om ekonomiese groei volhoubaar te maak. Vanaf 1918 tot 2015 het 13 550 studente beurse ontvang.

Die Click-stigting – het die innovering en toets van nie-konvensionele tegnologiegebaseerde oplossings, met skaalpotensiaal, ten doel wat 'n betekenisvolle impak op die onderrig van individue het. Deur die Reading Eggs-geletterdheidsprogram word leerders gehelp om vaardigheid in Engels op die toepaslike ouderdomsvlak te bereik.

Die Mandela Rhodes-stigting – 'n Mandela Rhodes-studiebeurs is meer as net 'n beurs. Dit behels 'n unieke leierskapsontwikkelingsgeleentheid op die Afrika-vasteland. Net so belangrik soos die studiekoste, wat ruim tydens die studietydperk gedek word, is die leierskapsontwikkelingskomponent wat aan die beursprogram gekoppel is. Jong Afrikane met akademiese vaardigheid en 'n breë leierskapspotensiaal word na 'n streng benoemings- en keuringsproses tot die Mandela Rhodes-beursprogram toegelaat. Hulle kry dan die geleentheid om 'n nagraadse kwalifikasie op honneurs- of magistervlak te verwerf, met gelyktydige deelname aan 'n pasgemaakte leierskapsprogram vir elke student onder die leiding van die studiebeursbestuurder. Dit sluit die bywoning van drie spesiale werkwinkels vir leierskapsontwikkeling per jaar in.

SA Kollege vir Toerisme – se befondsing is die afgelope jaar voortgesit. Die gasvryheid-opleidingsafdeling van die kollege lei jaarliks 90 jong vroue uit landelike gesinne, met 'n jaarlikse inkomste minder as R36 000, op in diensvaardighede in die gasvryheidsbedryf. Die kollege se spoorstry-akademie lei ook 16 jong manlike spoorstryers jaarliks op. Hulle ontvang nie-terugbetaalbare beurse wat deur die kollege se donateurs

beskikbaar gestel word. Wanneer studente gradueer, word hulle in healtydse poste of in jaar lange betaalde internskappe geplaas. Van die 2015-gegradueerdes, wat gedeeltelik deur Remgro ondersteun is, het 97% healtydse aanstellings gekry, insluitende vyf spoorstryers wat diens doen in teenstropereenhede in die Kruger Nasionale Park en as renostermonitors vir privaat natuurreservate in die nabygeleë Sabi Sands.

Skoleprojek – as deel van die korporatiewe maatskaplike beleggingsprogram befonds die maatskappy 'n steunprogram vir skole met uitdagende onderrigomstandighede in die Stellenbosse streek wat deel van die Kaapse Wynland-Onderwysdistrik vorm. Met inagneming van die ingewikkeldhede van die onderwysomgewing streef die program daarna om 'n holistiese, geïntegreerde en volhoubare bydrae te lewer.

As deel van bogenoemde het Remgro 'n Stellenbosse breëbandinisiatief begin om breëband vir alle skole in die Stellenbosse munisipale gebied toeganklik te maak. Die doel van die inisiatief is om as katalisator op te tree om die digitale kloof wat in die Stellenbosse omgewing bestaan, te oorbrug. Elke leerder in dié gebied behoort 'n gelyke blootstelling te hê aan die digitale era wat ons nou betree. Altesaam 31 skole van die nagenoeg 40 skole is aan die netwerk gekoppel. Dit sluit skole in die landbougebied in. Die diens is heelwat beter as bestaande kommersiële aanbiedings en skep 'n omgewing wat bevorderlik vir leer en eksperimentering is. Die terugvoer van die skole is baie positief.

OMGEWING

Stigting vir Vredesparke (PPF) – PPF is in Februarie 1997 deur wyle dr Anton Rupert, wyle Prins Bernhard van Nederland, asook wyle oudpresident mnr Nelson Mandela, gestig met die visionêre gedagte om lande in die Suider-Afrikaanse Ontwikkelingsgemeenskap (SAOG) te help om hul natuurlike hulpbronne gesamentlik te bestuur ten einde die sosio-ekonomiese ontwikkelingsgeleenthede wat verhoogde toerisme bied, ten beste te benut. In daardie stadium kon hulle nouliks voorsien het dat die SAOG se vredesparke, of oorgrensbewaringsgebiede, 19 jaar later meer as 'n miljoen vierkante kilometer sou beslaan. Suider-Afrika se mededingende voordeel is in sy natuurlewe geleë, en 'n groot aantal huishoudings is van hierdie bedryf afhanklik. Die afgelope jare was daar 'n beduidende toename in natuurlewemisdade (in die besonder die slagting onder hoëwaarde-spesies, soos renosters en olifante) tot 'n vlak waar dit die voortbestaan van die streek se oorgrensbewaringsgebiede bedreig.

WWF Suid-Afrika (WWF-SA) – die afgelope 48 jaar het WWF-SA 'n sleutelrol in die bewaring van ons unieke natuurlike hulpbronne gespeel en oplossings help vind vir omgewingskwessies van nasionale en internasionale belang. Die uitdagings het met die tyd egter toegeneem eerder as afgeneem en tans is Suid-Afrika se natuurbronne onder groter druk as ooit tevore. Klimaatsverandering, onverantwoordelike mynbou-

en visvangpraktyke en renosterstropery is slegs enkele van die kwessies waarmee WWF-SA tans worstel. Uiteindelik gaan bewaring oor mense en oor hoe om mense se gedrag te verander. Die hoofdoel van WWF-SA se bestaan is om te verseker dat mense in harmonie met die natuur lewe.

GESONDHEIDSORG

Stigting vir Orgaanskenkers van SA – vir 28 jaar reeds speel die stigting 'n deurslaggewende rol om lewensondersteunende organe te bekom vir diegene wat oorplantings dringend nodig het. Vir ontvangers is die beskikbaarheid van organe dikwels 'n geval van lewe of dood. Remgro het die afgelope jaar weer tot hierdie voortreflike inisiatief bygedra deur twee vlugte vir die vervoer van organe te borg. 'n Spesiale woord van dank word aan die personeel van die lugvaartmaatskappy Falconair oorgedra vir hul wonderlike ondersteuning in hierdie verband.

STEPS-miraclefeet (STEPS) – verskaf 'n geïntegreerde ondersteuningsprogram vir die breër gesondheidstelsel se inisiatief ten opsigte van kinders met klompvoet. Die afgelope tien jaar het STEPS, in samewerking met 21 staatsbestuurde klompvoetklinieke in Suid-Afrika (insluitende Namibië en Botswana), 269 mediese personeel opgelei en verseker dat meer as 9 000 kinders behandeling ontvang het.

SPORTONTWIKKELING

SA Gholfontwikkelingsraad (SAGOR) – sedert 1999 het SAGOR 'n netwerk van afrigters en beampptes byeengebring wat die spel landwyd in stede en in van die mees afgeleë gebiede ontwikkel. SAGOR het tans 2 639 aktiewe spelers in die program, met 49 afrigters wat die spelers landwyd afrig. Afrigtingsessies vind op 'n weeklikse grondslag plaas.

Endurocad SA Endurance-akademie – behels 'n volledige oplossing vir voorste uithou-atlete deur spesialisering in hierdie veld en die aanbied van beroepsafrigting. Die program maak voorsiening vir 'n volledige sportbestuursoplossing, insluitende wedloopbestuur, kontrakopsoring en -onderhandelings, handelsmerk- en ondernemingsontwikkeling, bemarkings- en reputasiebestuur, lewensvaardigheidsontwikkeling en ander ondersteuningsdienste.

VOLHOUBAARHEID VAN BEDRYFSFILIALE

Remgro se twee vernaamste bedryfsfiliale, te wete RCL Foods en Wispeco, word op 'n gedentraliseerde grondslag as onafhanklike entiteite, met outonome direksies, bedryf en bestuur. Slegs opgesomde nie-finansiële inligting, wat verband hou met hul bestuurstrukture, sowel as maatskaplike en omgewingsvertonings, word in hierdie verslag verskaf, terwyl hul finansiële vertonings in meer besonderhede in die beleggingsoorsigte op bladsy 36 en 46 van die geïntegreerde jaarverslag behandel word.

RCL FOODS

INLEIDING

RCL Foods is op die JSE Beperk in die afdeling “Verbruikers-goedere – voedselvervaardigers” genoteer, met die aandelekode “RCL”.

Gedurende die 2015 finansiële jaar het RCL Foods sy bedryfsstruktuur van vier bedryfsfiliale, te wete Rainbow, Vector Logistics, Foodcorp en TSB, na drie afdelings verander: “verbruiker” (wat Rainbow sowel as Foodcorp se kruideniers-, drank-, pastei- en spesialisafdelings insluit), “suiker- en meulbedryf” (wat TSB, Rainbow se voerafdeling (Epol) en Foodcorp se meul- en bakafdeling insluit) en “Vector” (logistieke en verkoopsafdeling van RCL Foods en derdeparty-kliente). Deur hierdie nuutgeskepte afdelings vervaardig en versprei RCL Foods 'n wye reeks huishoudelike handelsmerke, insluitende *Selati-suiker*, *Supreme-meel*, *Rainbow-* en *Farmer Brown*-hoender, *Pieman's-pasteie*, *Mague Number 1*, *Sunbake*-brood, *Nola-mayonnaise*, *Yum Yum*-grondboontjebotter, *Bobtail*- en *Catmor*-troeteldierprodukte en die voorste dierevoerhandelsmerke van *Epol* en *Molatek*.

BESTUUR, RISIKOBESTUUR EN NAKOMING

RCL Foods se direksie bestaan uit nege nie-uitvoerende (van wie vyf onafhanklik is) en twee uitvoerende direkteure. Daar moet gelet word daarop dat die voorsitter van die direksie, mnr Jannie Durand, nie onafhanklik is nie, in die lig van sy rol as hoofuitvoerende beampte van Remgro Beperk, RCL Foods se hoofaandeelhouer. In hierdie verband het RCL Foods mnr R V Smither as hoof onafhanklike direkteur op 30 Augustus 2011 aangestel om as voorsitter van vergaderings op te tree in omstandighede waar die onafhanklikheid van die voorsitter potensieel teenstrydig mag wees.

Aangesien RCL Foods 'n genoteerde maatskappy is, moet hy aan die noteringsvereistes van die JSE en die aanbevelings van King III voldoen. Die maatskaplike-en-etiese komitee hersien en monitor en beoordeel die maatskappy se vertoning op terreine soos goeie korporatiewe burgerskap, verbruikersverhoudinge, gelyke indiensneming en arbeidsverhoudinge. RCL Foods se risikokomitee, wat 'n subkomitee van die direksie is, is verantwoordelik vir toesig oor die geskiktheid en algehele doeltreffendheid van die groep se risikobestuursfunksie en die implementering daarvan deur bestuur. Dié komitee word deur 'n interne ouditafdeling ondersteun wat uit 'n toegewyde span toepaslik gekwalifiseerde en tegniese ervare personeel bestaan.

SLEUTELVOLHOUBAARHEIDSGEBIEDE

Klante raak toenemend proaktief ten opsigte van kwessies soos gesondheid en veiligheid, boerderypraktyke, diere-welsyn, produkteiligheid en -etikettering. RCL Foods hanteer hierdie kwessies op verskeie maniere en hieronder is 'n verkorte weergawe van sy volhoubaarheidsverslag in hierdie verband. Bestuurstelsels soos ISO, FSSC, OHSAS en SANS is oral in RCL Foods geïmplementeer om aan gehaltevereistes en regulasies te voldoen.

MENSE

RCL Foods is daartoe verbind om 'n organisasiekultuur te skep waar alle werknemers hul volle potensiaal kan verwesenlik. Hoofsaaklik vanweë die besluit om sommige van sy tydelike/geleentheidswerkers heelyds in diens te neem, het RCL Foods se getal heelydse werknemers met 593 tot 21 072 op 30 Junie 2016 toegeneem. Deur konstruktiewe erkenningsooreenkomste het RCL Foods 'n bedingingseenheid daargestel waaraan 76% van sy personeel behoort en waardeur onderhandelings met erkende vakbonde oor salarisse en diensvoorwaardes jaarliks plaasvind. Na die verkryging van Foodcorp en TSB het RCL Foods 'n gewysigde gelyke indiensneming-plan vir die vyf jaar tot 2020 opgestel. RCL Foods bly daartoe verbind om noodsaaklike transformasie na te streef ten einde 'n diverse en inklusiewe werkerskorps daar te stel wat sy kliëntebasis, asook die samelewing waarin hy sake doen, sal weerspieël. Die samestelling van RCL Foods se arbeidsmag ten opsigte van ras, geslag en ouderdom word in Figuur 4 getoon.

RCL Foods het 'n nasionale gesondheids- en veiligheidsbeleid wat alle bedrywe en geriewe verbind tot die daarstelling en handhawing van 'n gesonde en veilige werkomgewing. Die maatskappy se afdelings het die volgende "frekwensiekoers ten opigte van belemmerende voorvalle" (DIFR) behaal:

- Verbruiker: 1.2
- Suiker- en meulbedryf: 0.6
- Logistiek: 1.3

Die DIFR is 'n internasionaal aanvaarde standaard vir die meting van veiligheidsprestasie en hou verband met die aantal ongeskiktheidsvoorvalle vir elke 200 000 man-ure gewerk.

RCL Foods se MIV/vigs-beleid gee leiding aan die maatskappy se bestuur van MIV/vigs, met die klem op onderrig, portuuroopvoeding, voorkoming en vrywillige berading en

toetsing. Die beleid verseker ook dat geen diskriminasie in die werkplek plaasvind nie en dat werknemers wat die kliniek bywoon, dit vertroulik doen. Rainbow borg ook MIV/vigs-bewusmakingsdae vir die jeug om die gemeenskap ingelig te hou.

RCL Foods se opleidingsuitgawes vir die jaar tot Junie 2016 het R29 miljoen bedra teenoor R33 miljoen in die jaar tot Junie 2015. Hierdie afname is hoofsaaklik die gevolg van die suikerafdeling se beplande opleiding en ontwikkeling wat weens die droogte nie plaasgevind het nie.

BBSEB

RCL Foods se jongste BBSEB-verifikasieproses is gegrond op inligting vir die jaar geëindig 30 Junie 2015. 'n Vlak 4-bydraevlak, gelykstaande aan 'n verkrygingserkeningsvlak van 80% en 'n totaal van 67.48 punte op die landbousektor se kode, is gehandhaaf. RCL Foods glo dat suksesvolle transformasie noodsaaklik is om mededingend te bly en daarom word verbeterings ten opsigte van aangeleenthede soos bestuursbeheer, gelyke indiensneming en voorkeurverkryging voortdurend nagestreef.

KORPORATIEWE MAATSKAPLIKE BESTEDING (KMB)

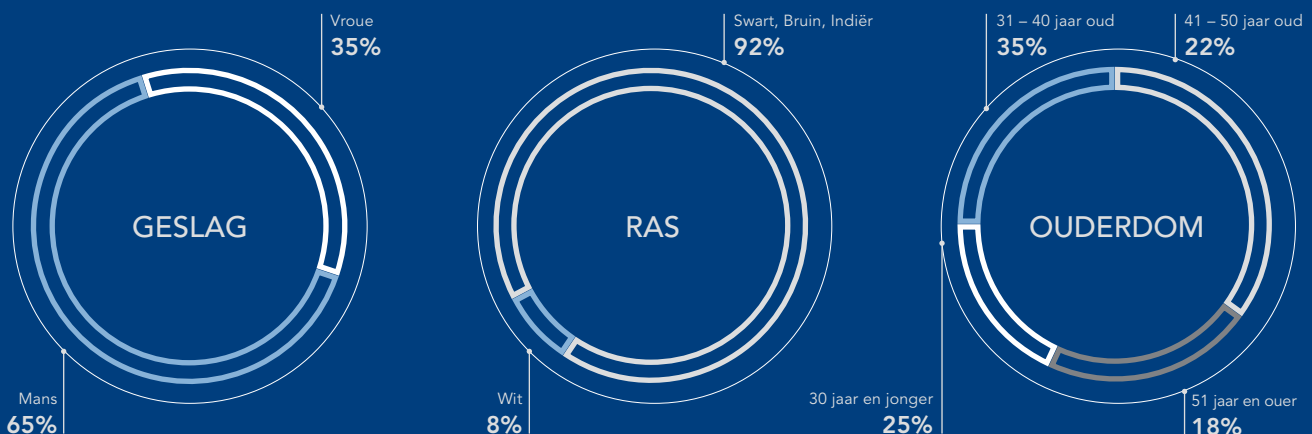
Ingevolge RCL Foods se KMB-beleid is die volgende twee fokusgebiede geïdentifiseer waar die maatskappy glo hy 'n betekenisvolle en volhoubare langtermynbydrae aan benadeelde gemeenskappe kan maak:

- Gemeenskapsontwikkeling (bv. opvoeding-, sowel as sport- en ontspanningsprojekte) en
- Voedselsekureit

Korporatiewe maatskaplike besteding vir die jaar tot 30 Junie 2016 bedra R10 miljoen (2015: R18 miljoen).

Figuur 4

SAMESTELLING VAN WERKNEMERS (soos op 30 Junie 2016)

BELANGHEBBENDES SE KOMMER	WAT ONS DOEN
Produkgehalte en -veiligheid	<p>Aanstelling van produksinspekteurs en prosesserings- en ingenieurspersoneel om veilige produkte te verseker wat aan bepaalde spesifikasies voldoen</p> <p>Aanstelling van "Safety, Health, Environmental and Quality Management"-spanne om verwerking, voedselveiligheid en wetlike en gehaltevoldoening deur middel van oudits te verifieer</p> <p>Voldoening aan ISO 22000 en FSSC 22000</p>
Etikettering	<p>Voldoen aan die regulasies van die Wet op Voedingstowwe, Kosmetiekware en Ontsmettingsmiddels (Nr. 154 van 1972) en regulasie R146</p> <p>Ondersteun die Verbruikersgoedereraad van Suid-Afrika (CGCSA) en Globale Standaard (GS1) in die lys van alle produkte met GS1</p>
<p>Boerderypraktyke</p> <p><i>Dierewelsyn</i></p> <p><i>Huisvesting van hoenders</i></p> <p><i>Voeding</i></p> <p><i>Dieregesondheid en -veiligheid</i></p>	<p>Onderskryf die Britse Pluimveeraad se "Assured Chicken Production Programme" wat die hoogste standaard vir die voeding en welsyn van pluimvee daarstel</p> <p>Oudits van dierewelsyn deur onafhanklike geakkrediteerde ouditeure regdeur landboudisipliene om nakoming van dierewelsynvereistes te verifieer</p> <p>Voorraaddigtheid van hokke word bepaal deur vloerspasie van die hok en toerusting daarin</p> <p>Toegang tot plase word deur streng bio-sekureiteitsmaatreëls beheer</p> <p>Voedselgrondstowwe word beheer deur die Wet op Misstowwe, Veevoedsel, Landboumiddels en Veemiddels (Nr. 36 van 1947)</p> <p>Tropbehandeling word beheer deur die Wet op die Beheer van Medisyne en Verwante Stowwe (Nr. 101 van 1965)</p> <p>Gereelde DBV-inspeksies</p>
Halaalstatus	<p>Hoenders word deur halaal-slagters geslag en gereelde inspeksies word deur die Suid-Afrikaanse Halaalowerheid (SANHA) en die "Muslim Judicial Council" (MJC) gedoen</p> <p>Inspeksies deur die MJC en die "Islamic Council of South Africa" (ICSA) verseker dat alle praktyke in oorstemming met Halaal standaard by die volgende afdelings is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pieman's - Spesialiteit - Kruideniersware - Bakkerie
Verbruikersinsig	<p>Bemarking- en produkontwikkelingspanne verseker dat RCL Foods mededingende handelsmerke teen mededingende pryse ontwikkel en bemark</p>

OMGEWING

Verwys na die "omgewingsafdeling" op bladsy 17 waar die omgewingspraktyke van RCL Foods ook ingesluit is.

RCL Foods se volledige volhoubaarheidsverslag is op sy webwerf by www.rclfoods.com beskikbaar.

WISPECO

INLEIDING

Wispeco is 'n volfiliaal van Remgro en een van Suid-Afrika se voorste aluminiumverskaffers. Sy hoofbesigheid is die vervaardiging en verspreiding van uitgedrukte aluminiumprofile, wat hoofsaaklik deur die bou, ingenieurs- en duursame goedere-sektor gebruik word. Tans is die maatskappy die grootste verskaffer van aluminium aan die boubedryf en is die leier op die gebied van die ontwikkeling van boukundige aluminium-produkte om in markbehoefte te voorsien.

BESTUUR, RISIKOBESTUUR EN NAKOMING

Wispeco se direksie bestaan tans uit vier direkteure van wie een onafhanklik is. Die samestelling van die direksie voldoen dus nie aan King III se vereistes rakende onafhanklikheid nie. Remgro het tans twee verteenwoordigers in Wispeco se direksie en as deel van hul pligte moet hulle toesien dat gesonde bestuurs- en volhoubaarheidspraktyke gevolg word deur die aanvaarding en toepassing van Remgro se beleide, prosesse en prosedures. Wispeco se maatskaplike-en-etiese komitee vergader twee keer per jaar.

Daar moet gelet word daarop dat die samestelling van Wispeco se ouditkomitee ook nie aan die vereistes van die Maatskappywet en King III voldoen nie. In hierdie verband tree hy op as 'n subkomitee van Remgro se oudit-en-risikokomitee en rapporteer aan daardie komitee by wyse van notules van vergaderings wat in die agenda van laasgenoemde, vir inligting en goedkeuring van sy besluite, ingesluit word. Remgro se interne ouditafdeling is verantwoordelik vir alle interne ouditwerk by Wispeco en help die maatskappy se direksie sodoende om 'n omvattende risikobestuurstelsel in stand te hou.

SLEUTELVOLHOUBAARHEIDSGEBIEDE, RISIKO'S EN GELEENTHEDE

Belanghebbendes se kommer oor kwessies by Wispeco het hoofsaaklik te doen met produkgehalte, veiligheid, grondstofverkryging, kliëntediens en omgewingskwessies. 'n Opsomming van maniere waarop Wispeco hierdie sake hanteer, word op bladsy 16 verskaf.

Nabootsings van sy produkte, wat teen lae koste ingevoer word, is die belangrikste risikofaktor wat die langtermyn-volhoubaarheid van Wispeco se vervaardiging raak. Dit het egter aan die maatskappy die geleentheid gebied om produksiedoeltreffendhede te verbeter en mededingende prysstrukture te ontwikkel.

MENSE

Die vergoedingskoerse van werknemers wat aan vakbonde behoort (verteenwoordigend van nagenoeg 80% van die heelydse arbeidsmag by Wispeco) word vasgestel deur die hoofooreenkoms wat jaarliks deur die Bedingsraad van die Metaal- en Ingenieursbedrywe en vakbonde onderhandel word. 'n Nuwe driejaar-ooreenkoms is in Julie 2014 aangegaan en verstryk 30 Junie 2017. Strategiese oorsigssessies sal deur SEIFSA beplan word voor die volgende rondte van onderhandeling begin. Gelyke indiensneming word deur 'n gelyke indiensnemingskomitee by Wispeco bestuur, wat maandeliks vergader en verskaf insette in die finalisering van die arbeidsplan wat jaarliks aan die Departement van Arbeid voorgelê word. Die doelwitte vir die 2015 verslagtydperk is suksesvol behaal. Die fokus is op die bewusmaking van die gelyke indiensnemingsbeleid wat bepaal dat swart, vroulike werknemers aangestel en behou word. Verwys na Figuur 5 waar besonderhede oor die samestelling van Wispeco se arbeidsmag volgens ras, geslag en ouderdom verskaf word.

Wispeco se bestuur erken sy verantwoordelikheid ten opsigte van gesondheids- en veiligheidsaspekte, asook die daarstelling van 'n gunstige werkomgewing vir personeel. In hierdie verband het Wispeco 'n toegewysde veiligheidsbeampete wat vir die bestuur van die maatskappy se gesondheids- en veiligheidsprogram verantwoordelik is. Elke perseel het ook 'n veiligheidsverteenvoorder wat maandelikse inspeksies doen. Gedurende die jaar geëindig 30 Junie 2016 het Wispeco 34 beserings gehad wat behandel kon word in die interne kliniek (2015: 49 beserings). 10 gevalle is ingevolge die Wet op Vergoeding vir Beroepsbeserings en -siektes in dieselfde tydperk gerapporteer (2015: 17 gevalle). Die maatskappy het 'n onafhanklike konsultant aangestel om sy gesondheids- en veiligheidsprosesse te oudit met spesifieke klem op geraas, stofmetings en die dra van beskermende klere. Die volgende gesondheids- en veiligheidsoudit word in Oktober 2016 gedoen.

Bewusmaking ten opsigte van MIV/vigs geskied hoofsaaklik deur opleidingsprogramme, wat deur 20 portuurgroep-opvoeders by Wispeco se hoofkantoor ondersteun word. Die portuurgroepopvoeders verskaf informele steun en leiding aan geaffekteerde personeel en hul gesinne. Die maatskappy ondersteun ook die regering se program vir anti-retrovirale middels en dra sorg dat die MIV-status van alle werknemers vertroulik hanteer word. 'n Gekwalifiseerde mediese praktisyn besoek ook die interne kliniek een keer per week om meer komplekse aangeleenthede by te staan.

'n Goed gevestigde opleidingskomitee by Wispeco het die verantwoordelikheid om die opleidingsbehoefte van personeel te identifiseer en opleidingsprogramme te ontwikkel wat werknemers in staat sal stel om die vereiste vaardighede te ontwikkel en te handhaaf, sodat die maatskappy sy mededingende posisie in die mark kan behou. Hierdie inisiatiewe sluit in: formele opleidingsprogramme in die vorm van leerling-skappe vir leierskapsontwikkeling, sowel as tegniese opleiding in die vorm van vakleerling-skappe. Wispeco het lynbestuurders opgelei en gee nou aandag aan die ontwikkeling van leierskap binne die spanne. In die vorige finansiële jaar het Wispeco begin met 'n groep van 40 potensieële leiers, wat in Gauteng geïdentifiseer is om 'n sertifikaat in bestuur (NKR-vlak 3) te verwerf. Nog 14 leerders sal die sertifikaat in bestuur (NKR-vlak 3) in 2017 in Kaapstad voltooi. Die formele opleidingsprogramme vir hoër NKR-vlakke (vlakke 4 en 5) in Gauteng is voltooi en daar word nou vir die finale uitslae gewag. Altesame nege bestuurders het die NKR-vlak 4-kwalifikasie en vier bestuurders die NKR-vlak 5-kwalifikasie voltooi. Die formele NKR-vlak 4-program wat in April 2015 in Kaapstad van stapel laat loop is, maak goeie vordering, met nege bestuurders wat op pad na voltooiing is. Die maatskappy het ook 'n trotse rekord sover dit die opleiding van mense met gestremdhede betref en formele tegniese opleiding aan dowes is die afgelope nege jaar verskaf. In hierdie verband kan genoem word dat 14 dowe studente uit voorheen benadeelde gemeenskappe in 2015 die aluminium-vervaardigingsleerling-skap voltooi het, terwyl die 2016-groep ook goeie vordering maak. Soos in 2015 het, MERSETA weer diskresionêre toelaagbefondsing vir die opleiding van hierdie groep dowe leerders beskikbaar gestel. Die maatskappy het onlangs sy leerling-skapprogramme vir mense met gestremdhede, en uit voorheen benadeelde gemeenskappe, uitgebrei deur die instelling van 'n nuwe kwalifikasie – 'n Nasionale Sertifikaat in Groothandel- en Kleinhandelsdistribusie (NKR-vlak 2). Altesame agt leerders het die kwalifikasie in Oktober 2015 verwerf. Wispeco beoog om hierdie studente op te lei en werkgeleenthede vir hulle te probeer vind en sodoende te verseker dat hulle suksesvol in die werkplek geïntegreer word. Wispeco het agt mense met gestremdhede wat hul leerling-skappe voltooi het, gehelp om loopbaangeleenthede in die aluminiumbedryf te bekom.

Opleidingsbesteding vir 2016 het meer as R13 miljoen (2015: R10 miljoen) bedra.

BBSEB

Wispeco se jongste BBSEB-verifiëringsproses is in April 2016 voltooi en 'n vlak 4-bydraervlak is behaal, wat gelykstaande aan 'n 100%-verkrygingserkeningsvlak en 'n telling van 66.81 punte op die generiese telkaart is. Wispeco het, ondanks die wesentlike

uitwerking van die aansoek van die nuwe jaar, 6–10 drumpels ten opsigte van gelyke indiensneming en verkryging, goed gedoen om sy BBSEB-gradering op vlak 4 te handhaaf. Die kategorieë, te wete vaardigheds-, ondernemings- en sosio-ekonomiese ontwikkeling, bly 'n prioriteit vir Wispeco.

KORPORATIEWE MAATSKAPLIKE BESTEDING

Wispeco se korporatiewe maatskaplike bestedingsprogram behels hoofsaaklik opleiding vir die vervaardiging en installering van produkte vir die boubedryf. Hierdie praktiese opleiding word deur ervare opleiers by tegniese opleidingsentra in Kaapstad, Durban en die maatskappy se hoofkantoor in Johannesburg gefasiliteer. Gedurende die afgelope jaar is nagenoeg 870 mense (2015: 600 mense) opgelei teen 'n koste van sowat R800 000. Opleiding sluit bekendstellingsprogramme sowel as gevorderde produk-spesifieke leerplanne in. 'n Ander aspek van Wispeco se korporatiewe maatskaplike program is die goed gevestigde SpazAL-kleinsakeontwikkelingsinisiatief. Hierdeur word jong nie-blanke entrepreneurs bemagtig om aluminiumvervaardigings besighede suksesvol in plattelandse gebiede regoor die land te begin en te bedryf. Tans is daar 15 aktiewe SpazAL-besighede in gebiede in Gauteng, Limpopo en Durban. Sedert die program in 2006 begin het, het hierdie SpazALs gesamentlik meer as R12 miljoen se aluminium en hardeware produkte van Wispeco aangekoop. In 2015 het Wispeco 'n belegging in die SpazAL-besighede gemaak deur ten volle toegeruste werkwinkels in die vorm van skeepshouers te skenk. Die fasiliteite, ten bedrae van nagenoeg R450 000, beskik oor die nodige gereedskap en bemarkingstoerusting. Hierdie ondersteuning is in 2016 voortgesit met die skenking van masjinerie, handelsmerktekens en kredietkoepons ter waarde van R530 000. Die helfte van die SpazAL-besighede het hul eie aankoopsrekords in die laaste finansiële jaar verbeter, met 'n algehele gesamentlike rekord van R2 miljoen se aluminium- en hardeware-aankope oor 12 maande. Volgehoue ondersteuning en opleiding sal deur Wispeco verskaf word ten einde die oorlewing en voorspoed van die SpazAL-besighede te verseker.

OMGEWING

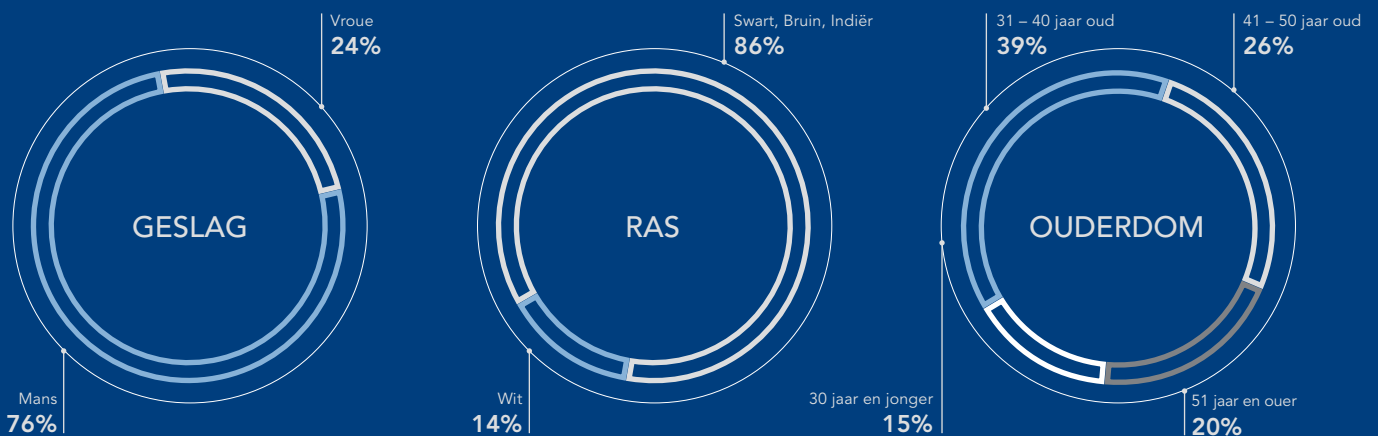
Verwys na die omgewingsafdeling op bladsy 17 waarby die omgewingspraktyke van Wispeco ook ingesluit is.

Vir meer besonderhede oor Wispeco verwys ons u na die webwerf by www.wispeco.co.za.

BELANGHEBBENDES SE KOMMER	WAT ONS DOEN
Produkgehalte	<p>Aanstelling van toegewysde gehaltebeheerders op elke produksielyn om te verseker dat produksie binne bepaalde toleransievlakke en spesifikasies geskied</p> <p>Maandelikse vergaderings waar gehaltetendense gemonitor en probleemgebiede geïdentifiseer en oplossings gevind word</p> <p>Uitpersprodukte geproduseer volgens BS-EN755, klaarprodukte volgens SANS1796 en SANS999</p>
Veiligheid	<p>Toegewysde veiligheidsbeampte, bygestaan deur veiligheidsbeamptes op aanlegvlak</p> <p>Maandelikse veiligheidsinspeksieverslae vir voorlegging aan die maandelikse veiligheidsvergaderings</p>
Grondstofverkryging	<p>Verkryging van hoëgehalte suiwer perspale van vier toegewysde bronne oor die wêreld</p> <p>Uitgebreide verkryging van tweedehandse aluminium, wat gesorteer word om onsuierhede te verwyder en met grondstof gemeng word tot korrekte metallurgiese samestelling, volgens spesifikasie</p>
Kliëntediens	<p>In ooreenstemming met sy visie van "eendag-aflewering" is die maatskappy in staat om op kort kennisgewing spaarkapasiteit en oortydskofte in alle bedryfseenhede te aktiveer om verhoogde aanvraag te hanteer</p> <p>Skofstelsels laat 'n groot mate van buigsamheid toe ten opsigte van arbeidsbeskikbaarheid en produksievermoë</p> <p>Buigbare produksieskedulering maak daarvoor voorsiening dat dringende voorkeurbestellings en spesiale versoeke van kliënte daaglik in produksieskedules ingesluit kan word</p>
Omgewingsimpak (verwys ook na die "omgewingsafdeling" op bladsy 17)	<p>Die deurlopende monitor en beheer van uitvloeï by die maatskappy se anodiseer- en poeierlaagaanlegte om nakoming van vereiste afvloeïvlakke te verseker</p> <p>Die deurlopende monitor van energieverbruik om maksimum doeltreffendheid te verseker en om geleenthede vir energiebesparing te identifiseer</p>

Figuur 5

SAMESTELLING VAN WERKNEMERS (soos op 30 Junie 2016)

OMGEWING

Remgro erken dat die bedrywighede van sy onderskeie filiale 'n impak op die omgewing het. Terselfdertyd is hierdie bedrywighede afhanklik van kritieke omgewingshulpbronne, soos drinkwater, vrugbare grond en skoon lug. Daar word ook toegegee dat klimaatsverandering en die agteruitgang van die omgewing 'n risiko inhou in gebiede waar Remgro bedrywig is, terwyl 'n groter bewussyn by verbruikers, en 'n verandering in die vraag na goedere wat 'n lae omgewingsimpak het, geleentheid bied om nuwe markte te ontgin. Dis hoekom Remgro voortdurend bedag is op sy impak op die omgewing, sy reaksie ten opsigte van veranderende omgewingswerklikhede en die ontginning van nuwe geleentheid wat uit verantwoordelike omgewingsbestuur mag voortspruit. 'n Prioriteit is die fokus by filiale op kwessies wat verband hou met koolstofuitlatings, energie, water en die bestuur van afvalstowwe.

Ten einde sy impak op die omgewing te bestuur, het Remgro 'n omgewingsbestuursbeleid (die beleid) geïmplementeer, wat Remgro Bestuursdienste Beperk (RBD – sy diensmaatskappy), RCL Foods en Wispeco insluit. Die Remgro-direksie is in die finale instansie verantwoordelik vir die implementering van die beleid, maar het hierdie verantwoordelikheid aan die risiko- en IT-bestuurskomitee gedelegeer, wat moet toesien dat die omgewingsprosedures wat RBD implementeer en handhaaf, hersien en vir goedkeuring aanbeveel word. Sover dit RCL Foods en Wispeco betref, is dit die verantwoordelikheid van Remgro se verteenwoordigers in daardie direksies om die nodige gerusstelling ten opsigte van die doeltreffendheid van die onderskeie maatskappye se omgewingsprosesse te verkry.

Dit is verblydend om te rapporteer dat Remgro in die 2015/16 finansiële jaar sy elektrisiteit- en waterverbruik aansienlik verminder het.

KOOLSTOFUITLATINGS

Remgro maak steeds van die dienste van eksterne konsultante gebruik om die koolstofvoetspoor van elke filiaal, asook sy eie, te bereken en te verifieer.

Remgro bly 'n voorste presteerder in Suid-Afrika se Koolstof-openbaarmakingsprojek (CDP) deur die beleggingsgemeenskap op die hoogte te hou van die risiko's en geleentheid verbonde aan klimaatsverandering wat filiale moet hanteer en bestuur. As deel hiervan hou Remgro die ontwikkelinge in Suid-Afrika fyn dop sover dit 'n voorgestelde koolstofbelasting en die instelling van streng rapporteringsvereistes ten opsigte van kweekhuisgas betref. Remgro het aktief deelgeneem aan die openbare proses rakende hierdie voorgestelde stukke wetgewing. Die CDP is 'n beleggersgedrewe inisiatief ingevolge waarvan die voorste 100 genoteerde maatskappye op die Johannesburgse Effektebeurs hul koolstofuitlatingsprofiel en strategieë ten opsigte van aanpassing by, en tempering van, klimaatsverandering openbaar.

Ingevolge die Kweekhuisgasprotokol (CHG-protokol) kan koolstofuitlatings in die volgende kategorieë ontleed word:

- Vlak 1 – direkte uitlatings deur toerusting in Remgro se besit, bv. die fabriek van RCL Foods, Wispeco, ens.
- Vlak 2 – indirekte uitlatings deur die gebruik van elektrisiteit.
- Vlak 3 – indirekte uitlatings deur derdeparty-verskaffers, bv. besigheidsvervoer, kantoorpapier, derdeparty-vervoer, ens.
- Nie-Kyoto GHG-gasse, bv. freon wat in lugversorgings- en verkoelings-toerusting gebruik word.

Hierdie uitlatings het egter marginaal toegeneem in intensiteit per tonnemaat produksie hoofsaaklik as gevolg van laer uitsette deur RCL Foods. In ooreenstemming met wêreldwye volhoubaarheidstendense, en om die omgewings-impak van die maatskappy se verskaffingsketting te verstaan, het Remgro in 2016 die rapportering van sy indirekte uitlatings (vlak 3) aansienlik uitgebrei. Dit het vir die eerste keer uitlatings ingesluit wat verband hou met verliese ten opsigte van die versending en verspreiding van elektrisiteit, afvalstowwe na opvullingsterrein en die herwinning van afvalstowwe. Hierdie wyer rapporteringsgrense het meegebring dat Remgro 'n bykomende 138 224 ton koolstofdioxied-ekwivalent (tCO₂e) gerapporteer het. Met uitsluiting van hierdie 138 224 tCO₂e, het Remgro se totale GHG-uitlatings met 5.2% tot 928 824 tCO₂e toegeneem. Direkte koolstof-uitlatings van eie toerusting en gekoopte elektrisiteit (waarna as vlakke 1 & 2 deur die Kweekgasprotokol verwys word) het 78% van Remgro se gerapporteerde uitlatings uitgemaak en, op 'n jaargrondslag, neem dit steeds af sedert die inkorporasie van RCL Foods in 2014. Verwys na Figuur 6 vir 'n aanduiding van Remgro se GHG-uitlatings per kategorie, uitgedruk in terme van tCO₂e.

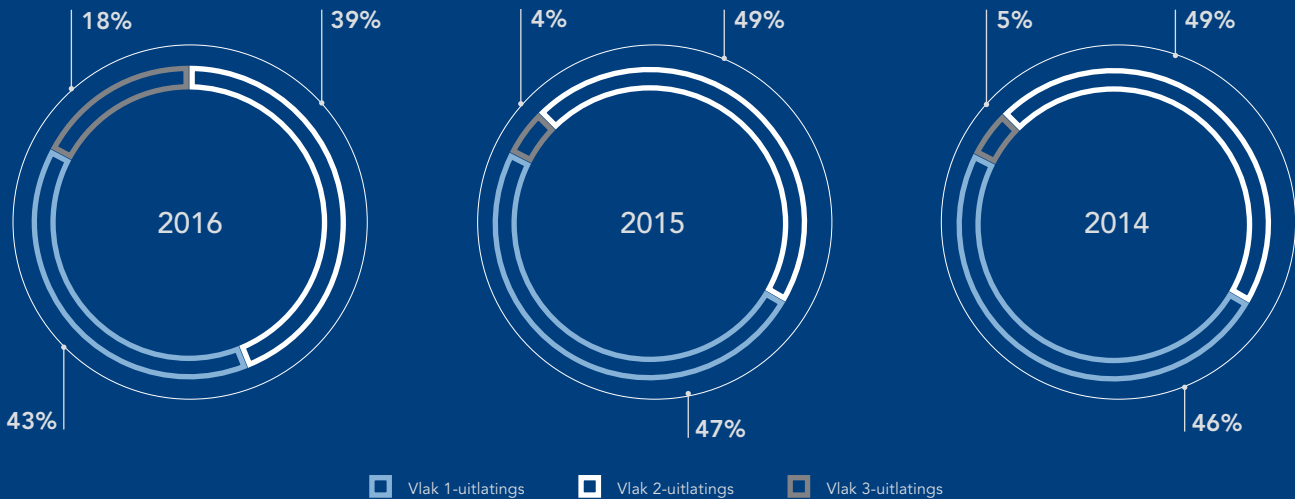
ENERGIE

Remgro se filiale is intensiewe verbruikers van energie en steenkool, diesel, swaar oliebrandstof en elektrisiteit is almal noodsaaklik vir hul bedrywighede. As gevolg hiervan word energiesekuriteit en die impak van energieverbruik noulettend gemonitor.

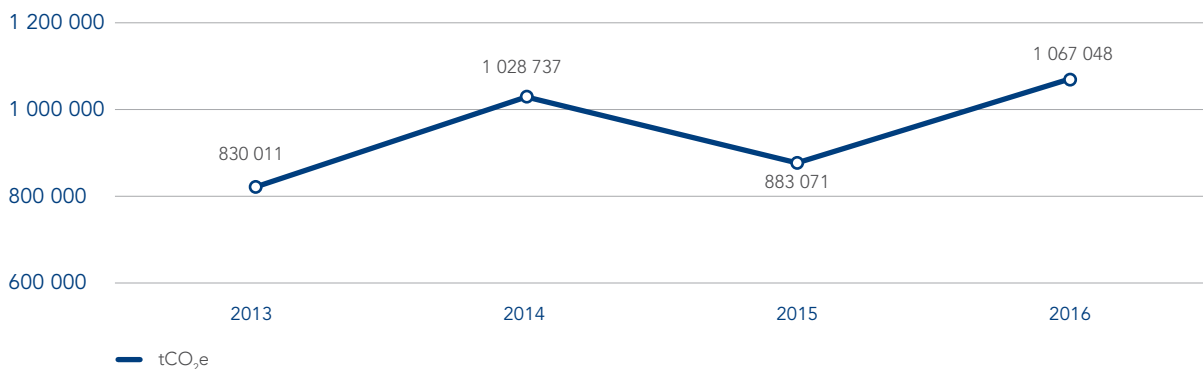
Steenkoolverbruik het toegeneem in RCL Food se suikerbedrywighede weens 'n afname in die beskikbaarheid van bagasse ('n neweproduk van suikerrietverwerking) wat kenmerkend as energiebron in die vervaardiging van suiker gebruik word. Diesilverbruik het in RCL Foods se logistieke afdeling toegeneem weens 'n toename in roetes en verspreidingsvolumes, maar in ander bedryfsgebiede het dit afgeneem.

Van belang was 'n vermindering in die verbruik van gekoopte elektrisiteit danksy verbeterde doeltreffendhede en die soeke na alternatiewe energiebronne. Dit het gelei tot 'n algehele afname in die hoeveelheid elektrisiteit wat per tonnemaat

Figuur 6

REMGRRO SE GHG-UITLATINGS (tCO₂e)

Figuur 7: REMGRRO SE TOTALE GHG-UITLATINGS

produksie verbruik is. Voorbeelde hiervan sluit Wispeco se Peverfix-eenhede in wat by sy Vereeniging-aanleg geïnstalleer is, asook RCL Foods se hoenderbedrywighede by Worcester, wat in die laaste fase is om 'n rioolwater-tot-energie-projek te implementeer, wat 10 500 megawatt (MW) elektrisiteit aan die aanleg sal verskaf.

Hernubare energiegeleenthede sluit in die voortgesette verbranding van bagasse om skoon energie aan RCL Foods se suikerbedrywighede, asook sowat 28 950MW aan die nasionale elektrisiteitsnetwerk, te verskaf. Ondersoeke word gedoen om hierdie voorraad moontlik aan te vul deur die bruin blare van die suikerriet as brandstofbron in die stoomketels te gebruik. Die gebruik van opgewekte sonkrag word ook by RCL Foods se koringmeul in Pretoria ingespan, terwyl sonneblomomhulsels as hernubare energiebron by RCL Foods se kruideniersaanleg in Randfontein gebruik word om sy afhanklikheid van steenkool te verminder.

WATER

Water is 'n noodsaaklike hulpbron by al Remgro se bedrywighede – en nêrens meer as by RCL Foods se landboubedrywighede nie. Die ergste droogte in meer as 'n eeu het besondere druk op RCL Foods se plase en verskaffingsketting geplaas. In reaksie hierop word 'n noukeurige ontleding by alle filiale gemaak van die beskikbaarheid en gehalte van water, terwyl bykomende wateropgaarmonthede, soos opgaardamme en boorgate, ondersoek word. Verslae oor verouderde waterinfrastruktuur blyk ook waar te wees in sekere geografiese streke en die risiko's hieraan verbonde word hanteer deur skaling met plaaslike waterowerhede.

Terwyl algehele munisipale waterverbruik in 2016 verminder het, was daar 'n geringe toename in verbruik per tonnemaat produksie. Die verbruik van 'rou' water uit riviere, boorgate en terreindamme bly 'n belangrike bron vir RCL Foods en sy suikerplase is veral afhanklik van die onttrekking van besproeiingswater uit nabygeleë rivierstelsels. Gedurende die droogte is meer van hierdie bronne gebruik gemaak om beperkte watervoorrade, weens dalende reënval, aan te vul.

AFVALSTOWWE

Met opvullingsterreine in Suid-Afrika wat vinnig besig is om kapasiteit te bereik, en die moontlike verhoging van koste vir die gebruik daarvan, het die kwessie van afvalstowwe 'n belangrike oorweging in Remgro se bedrywighede geword. Bykomend hiertoe, is die bydrae van Remgro se afval tot kweekhuisgasuitlatings vir die eerste keer bereken en ingesluit in die maatskappy se koolstofvoetspoorverslag, wat 'n verdere aansporing verskaf om sover moontlik voort te gaan met vermindering, hergebruik en herwinning.

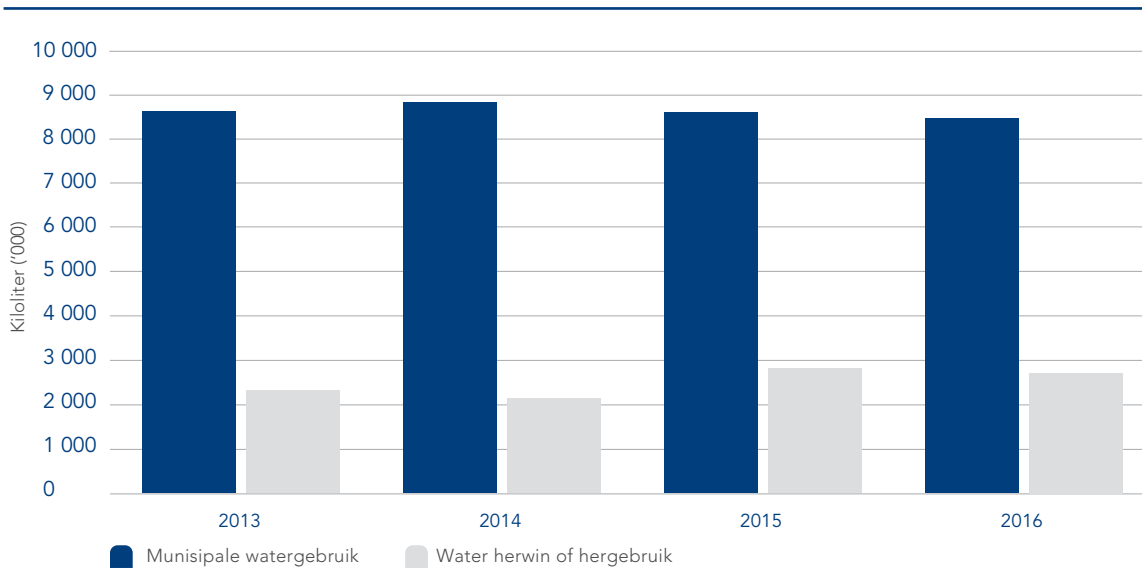
	RCL Foods	Wispeco
2016		
Afval na opvullingsterrein	134 658 t	3 696 t
Herwonne afval	1 649 t	24 t
2015		
Afval na opvullingsterrein	157 915 t	2 633 t
Herwonne afval	2 087 t	26 t

Wispeco se hersmelting en herwinning van gebruikte aluminium op die vervaardigingsterrein maak voorsiening daarvoor dat tot twee-derdes van alle nuwe produkte 'n herwinningskomponent het. Hierdie proses vereis slegs 5% van die energie wat gebruik word vir die vervaardiging van nuwe aluminium en het daartoe bygedra dat Wispeco die EcoSpecifier se groen produksgradering ontvang het.

NAKOMING

In die jaar onder oorsig was daar geen wesentlike nie-nakoming ten opsigte van enige omgewingswette, regulasies, aanvaarde standaarde of kodes van toepassing op die groep nie, en daar is geen noemenswaardige boetes gehef nie.

Figuur 8: TOTALE WATERGEBRUIK 2013 – 2016*

* Die watergebruik toon 100% van die verbruik by alle filiale.

OMGEWINGSAANWYSERS*

Aanwyser en beskrywing	2016	2015	2014	2013	Eenhede
Uitlatings, afvloeï en afval					
Totale direkte en indirekte GHG-uitlatings					
Vlak 1 – Direkte uitlatings	435 110	409 449	474 796	415 581	tCO ₂ e
Vlak 2 – Indirekte uitlatings	391 175	431 682	499 120	365 045	tCO ₂ e
Vlak 3 – Indirekte uitlatings ⁽¹⁾	177 640	37 957	52 315	46 406	tCO ₂ e
Ander relevante indirekte GHG-uitlatings ⁽²⁾	63 123	3 983	2 506	2 979	tCO ₂ e
Energie					
Direkte energieverbruik deur primêre bron					
Diesel	18 287	19 548	18 842	12 268	kiloliter
Vliegtuigbrandstof	1 017	1 208	1 094	978	kiloliter
Natuurlike gas	8 820 767	9 632 757	7 732 294	5 571 407	m ³
Vloeibare petroleumgas	1 910	4 583	5 795	19 140	kiloliter
Steenkool	207 977	183 444	192 183	158 476	ton
Paraffien	1 880	2 206	2 360	81	kiloliter
Swaar oondolie	940	1 022	1 294	1 320	kiloliter
Koolstofdoksied	1 720	1 879	1 531	1 895	ton
Indirekte energieverbruik deur sekondêre bron					
Elektrisiteit (nie-hernubaar)	531 470 054	572 080 530	606 331 427	451 367 582	kWh
Elektrisiteit (hernubaar)	165 677 630	186 239 050	165 192 496	167 729 602	kWh
Water					
Totale wateronttrekking by bron	8 565 173	8 708 424	8 933 382	8 729 872	kiloliter
Totale volume waterherwinning en hergebruik	2 758 000	2 850 955	2 157 702	2 340 960	kiloliter

* Die getalle hierbo sluit RCL Foods, Wispeco en RBD in en dek die twaalfmaande-tydperk geëindig Junie van elke jaar.

⁽¹⁾ Sluit nuutgerapporteerde uitlatings vir elektrisiteitversendings- en verspreidingsverliese, afvalstowwe na opvullingsterrein en herwonne afvalstowwe in.

⁽²⁾ CO₂-uitlatings ten opsigte van die verbranding van bagasse, wat die eerste keer ingesluit is.

TERUGVOER

Ons verwelkom enige terugvoer oor Remgro se volhoubare ontwikkelingspraktyke, asook oor hierdie verslag. Skakel asseblief in dié verband:

Die maatskappysekreteraris

Mariza Lubbe

Tel: +27 (0)21 888 3311, Faks: +27 (0)86 581 0061

E-pos: ml@remgro.com

Posadres: Posbus 456, Stellenbosch 7599